

YANGI O‘ZBEKISTON YOSHLARI: TA‘LIM DAN TADBIRKORLIKKA**Ataxanov Rafikjon Sotvoldiyevich**

“Kokand University” Andijon filiali dotsenti, t.f.f.d (PhD)

Annotatsiya: Mazkur maqolada Yangi O‘zbekiston, yangicha dunyoqarash va harakatlar strategiyasidan kelib chiqib mamlakatimizda amalga oshirilayotgan iqtisodiy va siyosiy o‘zgarishlarda inson kapitalining, yoshlar tadbirkorligining huquqiy va ijtimoiy asoslarini ochib berishga harakat qilingan. Xususan, O‘zbekiston aholisining qariyb 60% yoshlardan iborat ekanligini hisobga olgan holda, mamlakatimizning iqtisodiy jihatdan barqaror rivojlanishi yoshlarning tadbirkorlik faoliyatlari bilan bog‘liqligi ularning ta‘lim, tarbiya, investitsiya, biznesni rivojlantirish sohalari davlat siyosati darajasiga ko‘tarilishi ko‘rsatib berilgan.

Kalit so‘zlar: Yangi O‘zbekiston, Uchinchi renesans, taraqqiyot strategiyasi, inson kapitali, individual, yoshlar, modernizatsiya, mehnat bozori, islohotlar, fan, ta‘lim, ko‘nikma, malaka, ijtimoiy siyosat, investitsiya, tadbirkorlik.

Mustaqillik yillarida O‘zbekiston Respublikasida davlat boshqaruv tizimi, ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va ma‘naviy sohalarda katta o‘zgarishlar amalga oshirildi. Yangi O‘zbekiston sharoitida inson va uning qadri, turmush darajasi, huquq va erkinliklari masalalari ustuvor vazifalardan biriga aylandi. Mamlakatimiz Prezidenti Sh.Mirziyoyev 2022 – 2026 yillarga mo‘ljallangan taraqqiyot strategiyasi mazmuniga to‘xtalib: **“Inson qadri deganda, biz, avvalo, har bir fuqaroning tinch va xavfsiz hayot kechirishini, har bir fuqaro uchun munosib turmush sharoiti va zamonaviy infratuzilma tashkil etishni, har kim sifatli ta‘lim olish, ijtimoiy himoyalani hamda tibbiy malakali xizmat ko‘rsatilishi kabi huquqlarini tushunishimiz lozim”** – deb ta‘kidlagan edi.

Hozirgi kunda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan o‘zgarishlar, haqli ravishda Yangi O‘zbekiston – yangicha dunyoqarash, uchinchi renesans, harakatlar strategiyasidan – taraqqiyot strategiyasi sari kabi atamalar bilan nomlanib kelinmoqda. Yangi O‘zbekistonda rivojlanish, taraqqiyot sohasida yana bir davrga qadam qo‘yildi. 2022 yilning 28 yanvarida **O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2022 – 2026 yillarga mo‘ljallangan yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi” to‘g‘risidagi PF-60-sonli Farmoni** qabul qilingan bo‘lib [1], unga ko‘ra taraqqiyot strategiyasi yettita yo‘nalish va yuzta maqsaddan tashkil topgan kompleks rivojlanish dasturini o‘z ichiga olgan. Mazkur hujjatlarni mulohaza va tahlil etish asnosida mamlakatimizda rejalashtirilayotgan islohotlar yangi yondashuv asosida amalga oshirilishi nazarda tutilganiga amin bo‘lamiz.

Shuningdek, mamlakatimizda yillarning o‘ziga xos nomlanishi ham ayni vaqtda mazkur masalani hal etishning muhim omili bo‘lib keldi. Jumladan, 2021 yil - “Yoshlarni qo‘llab-quvvatlash va aholi salomatligini mustahkamlash yili”, 2022 yil - “Inson qadrini ulug‘lash va faol mahalla yili”, 2023 yil - “Insonga e‘tibor va sifatli ta‘lim yili”, **2024 yil esa “Yoshlar va biznesni qo‘llab-quvvatlash yili”** – deb nomlanishining o‘zi olib borilayotgan islohotlarga bevosita aloqador bo‘lgan chora-tadbirlardan biridir.

Rasmiy ma’lumotlarda O‘zbekiston aholisining aksariyat qismini yoshlar tashkil etadi. Bu esa o‘z navbatida respublikamizda katta vazifalarni amalga oshirish lozimligini ko‘rsatadi. Chunki qariyb 60% yoshlar jumladan, 14-30 yosh oraliqidagi aholi qatlami 10 mln. kishini tashkil etadi. Bu ko‘rsatkich boshqa davlatlarga qaraganda yurtimiz yoshlari ko‘pchilik ekanidan dalolat beradi. Yoshlar innovatsiyalar, texnologik va iqtisodiy taraqqiyotning dvigatelidir. Ularni tadbirkorlik, ta’lim va malaka oshirishda qo‘llab-quvvatlash, biznes va umuman, iqtisodiyotni rivojlantirishda qo‘llab-quvvatlash zarur. Shu bois, 2024-yilni yoshlar o‘rtasida tadbirkorlik faolligini rag‘batlantirish, kichik va o‘rta biznesning muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun shart-sharoit yaratish borasida muhim qadam bo‘lishi tabiiy. Demak, joriy yilning nomlanishida – “yoshlar” va “biznes” so‘zlarining yonma-yon qo‘llanishida alohida ma’no bor. Bu, avvalo, yurtimizda yosh tadbirkorlarni qo‘llab-quvvatlash, biznesini rivojlantirish uchun shart-sharoit yaratish va iqtisodiy faolligini oshirishga qaratilgan sa’y-harakatlar bilan bog‘liq.

Mazkur maqolada respublikamizda amalga oshirilayotgan islohotlar ichida **“O‘zbekiston – 2030” strategiyasini “Yoshlar va biznesni qo‘llab-quvvatlash yili”**da amalga oshirishga oid Davlat dasturi loyihasi tub mohiyatiga ko‘ra ana shu maqsadlarni mujassamlashtirgan. Davlat dasturining “Barqaror iqtisodiy o‘sinh orqali aholi farovonligini ta’minlash” yo‘nalishi doirasida yalpi ichki mahsulot o‘sinh sur‘atini 6 foizdan kam bo‘lmagan darajada, investitsiyalarni esa yalpi ichki mahsulot hajmiga nisbatan kamida 30 foiz bo‘lishini ta’minlash, iqtisodiyot tarmoqlarida 18 milliard dollarlik 309 yirik loyihani ishga tushirish belgilangan. Yoshlar o‘rtasida tadbirkorlikni keng ommalashtirish va biznes bilan shug‘ullanishga qo‘shimcha imkoniyatlarni yaratish maqsadida oilaviy tadbirkorlik dasturi doirasida ajratilayotgan **kreditlarning kamida 40 foizi yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishga yo‘naltirilishi ko‘zda tutilgan.**

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishning asosiy omili sifatida biznes uchun yanada qulay sharoitlarni yaratish maqsadida **“Biznesni qo‘llab-quvvatlash dasturi”** doirasida kompleks qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlarini amalga oshirish orqali **kamida 200 mingta yangi tadbirkorlik sub’ekti, shu jumladan, 90 mingta korxon va 110 mingta yakka tartibdagi tadbirkorlar faoliyati yo‘lga qo‘yilishi maqsad qilingan. Shuningdek, yangi ish o‘rinlarini ta’minlash orqali 5 million aholining bandligi uchun zarur sharoitlar yaratilishi belgilangan [2].**

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning Oliy Majlisga qilgan Murojaatnomasida: “Jahon tajribasi shuni ko‘rsatadiki, qaysi davlat faol investitsiya siyosatini yuritgan bo‘lsa, o‘z iqtisodiyotining barqaror o‘sinhiga erishgan. Shu sababli ham investitsiya – bu iqtisodiyot drayveri [3], o‘zbekcha aytganda, iqtisodiyotning yuragi, desak, mubolag‘a bo‘lmaydi. Buni hammamiz chuqur tushunib olishimiz va ishimizni shu asosda tashkil etishimiz shart. Xorijiy investitsiyalarni keng jalb qilish uchun mamlakatimizning investitsiya salohiyatini to‘la namoyon etish choralari ko‘rishimiz kundalik hayotimizdan joy olgan eng dolzarb masalalardan biri bo‘lmog‘i lozim” [4] – deb ta’kidlab, xorijiy investitsiyalarning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi g‘oyat muhim ahamiyatini va uni jalb qilishning dolzarbligini e’tirof etgan edi.

Hozir yoshlarning ish bilan mashg‘ulligini ta’minlash uchun IT xizmatlari, innovatsion g‘oyalar eksportiga katta e’tibor berilyapti. O‘zbekistonda yoshlar bandligini ta’minlashda xizmatlar va innovatsion g‘oyalarni eksport qilish juda foydali bo‘lishi mumkin. Ayni vaqtda jahon iqtisodiyoti ham xizmatlar va innovatsiyalarga tobora ko‘proq e’tibor qaratmoqda. Bu esa

mamlakat eksport sektorini rivojlantirish uchun yangi imkoniyatlar ochmoqda. Axborot texnologiyalari, dizayn, marketing, turizm va boshqa sohalarida bilim va ko‘nikmalarga ega yoshlar jahon bozorida muvaffaqiyatli raqobatga kirishadi, o‘zi va boshqalar uchun ish o‘rinlari yarata oladi [5].

Ta‘lim innovatsiyalar, iqtisodiy rivojlanish va ijtimoiy barqarorlikning asosiy resursi bo‘lgan sifatli inson kapitalini shakllantirishga yordam beradi. Insonlarning intellektual va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish orqali ularga o‘z imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarish, kasbiy muvaffaqiyatlarga erishish, hayotning turli sohalariga qimmatli hissa qo‘shish imkonini taqdim etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Lex.uz > pdfs. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 28.01.2022 PF-60-son.
2. <https://uza.uz/oz/posts/> N.Abduraimova
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. «Xalq so‘zi» gazetasi, 2018 yil 29 dekabr № 271-272 soni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. 2020 yil 24 yanvar.//Xalq so‘zi, 2020, 25 yanvar.
5. <https://iiu.uz/oz/news/> Nurislom To‘xliyev.
6. Umarov Toxirjon Mamurjonovich. (2024). ERKIN IQTISODIY ZONALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA INNOVATSIYALAR VA INVESTITSIYALARNI RAG‘BATLANTIRISHDA KLASTER YONDASHUVINING O‘RNI. *INTERNATIONAL CONFERENCE OF NATURAL AND SOCIAL-HUMANITARIAN SCIENCES*, 1(1), 156–167. Retrieved from <https://universalconference.us/universalconference/index.php/ICNSHS/article/view/277>